

Список використаних джерел

1. Васильєв А. О. Структура процесуального статусу прокурора як учасника кримінального провадження. *Верховенство права* : міжнар. наук. журн. 2018. № 2. С. 130–136.

2. Бобечко Н. Р. Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2016. 498 с.

Лужецька Тетяна Іванівна,

аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТУ ПІДСЛІДНОСТІ

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Права та обов'язки людини охороняються багатьма нормативно-правовими актами як українського так і міжнародного законодавства. Не винятком є і Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України), правові положення якого забезпечують їх дотримання на будь-якій стадії кримінального процесу.

Щодня правоохоронцями реєструються сотні кримінальних проваджень і саме завдяки інституту підслідності залежить який орган та в якій формі буде проводити в них досудове розслідування.

Інститут підслідності має вагоме значення, оскільки від правильного розподілу кримінальних проваджень залежить якісне проведення досудового розслідування та як наслідок ефективність реалізації завдань кримінального провадження. Крім цього, цей правовий інститут сприяє усуненню дубляжу в роботі органів досудового розслідування, а також в певній мірі зменшує навантаження на слідчих та дізнавачів. Дослідження поняття підслідності є важливим аспектом, який допоможе не лише усунути розбіжності між органами досудового розслідування щодо визначення підслідності, а й підвищить якість досудового розслідування та сформує єдність у розумінні цього поняття.

На сьогодні КПК України встановлює основні правила визначення підслідності у кримінальних провадженнях. В той же час, в ньому відсутнє його законодавче формулювання, що призводить до розбіжності поглядів як серед науковців так і практиків.

Поняття «підслідність» у своїй наукових працях намагались розкрити такі вчені як В.М. Ягодинський, А.Я. Дубинський, З.З. Зінатуллин, М.С. Салахов, Л.Д. Челюкін, М.С. Строгович, М.В. Захаров, Ю.І. Кицан, А.А. Омаров, В.В. Павловський, М.А. Погорєцький, І.Г. Башинська, Л.В. Лобойко та інші.

У наукових колах існують різні підходи щодо поняття та значення підслідності. Одні вчені розуміють підслідність як сукупність правил, які визначають повноваження органів розслідування щодо

ведення певного кола кримінальних справ, інші – як властивість або сукупність ознак кримінальної справи, які визначають посадових осіб для її розслідування.

Для прикладу А.А. Омаров під підслідністю розуміє сукупністю правил, дотримання яких дозволяє встановити орган, котрий має здійснювати досудове розслідування кримінального правопорушення. В свою чергу, інститут підслідності розглядає як сукупність кримінальних процесуальних норм, що містять правила, дотримання яких дозволяє визначати орган, який має здійснювати досудове розслідування кримінального провадження [2, с. 28].

На думку З.З. Зінатуліна, М.С. Салахова та Л.Д. Челюкіна підслідність – система встановлених законом повноважень органів розслідування щодо ведення певного кола кримінальних справ в залежності від їх юридичних властивостей з метою досягнення чіткості і оперативності при проведенні попереднього розслідування [3, с. 14]. Дещо схожим є розуміння підслідності у М.В. Захарова [4, с. 7].

М.С. Строгович визначав підслідність як властивість справи, яка полягає в тому, що вона відноситься до відання того чи іншого слідчого чи категорії слідчих [5, с. 41].

І.Г. Башинська визначає підслідність як сукупність умов, які дозволяють визначити уповноважених посадових осіб на здійснення попереднього розслідування відповідно до правил кримінального судочинства. Інститут підслідності пропонує розуміти як самостійний інститут кримінального процесуального права, змістом якого є сукупність норм, що визначають поняття підслідність і регламентують відносини, що виникають між суб'єктами кримінального судочинства на досудових стадіях у зв'язку із розподілом підслідності кримінальних справ між ними [6, с. 6].

Л.В. Лобойко розкриває поняття підслідність як сукупність ознак кримінальної справи, згідно з якими вона є належною тому чи іншому органу досудового слідства [7, с. 127].

Варто зазначити, що підслідність – це перш за все правова категорія, тому визначати її як «повноваження органів розслідування» є не зовсім доречним, враховуючи що їх повноваження є досить широкими і не обмежуються лише при визначенні та/або зміні підслідності.

В той же час для окреслення нашої думки з приводу визначення поняття «підслідність» варто звернутися не лише до законодавства та юридичної літератури, а й зрозуміти лексико-фразеологічні особливості вживаних термінів.

Звертаючись до Великого тлумачного словника сучасної української мови, під поняттям «правило» розуміється зібрання якихось положень, що визначають порядок ведення або дотримання чого-небудь. Поняття «ознака» в зазначеному словнику розкривається як риса, властивість, особовість кого-, чого-небудь, а «властивість» як якість, ознака, характерні для кого-, чого-небудь. Поняття «повноваження» розуміється як право, надане кому-небудь для здійснення чогось, а поняття «умова» як правила, які існують або

встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь [8, с. 1100, 834, 194, 1000, 1506].

З урахуванням викладеного, пропонуємо розуміти підслідність як визначені кримінальним процесуальним законом правила розподілу кримінальних проваджень між органами, уповноваженими на проведення досудового розслідування. В свою чергу, інститут підслідності має розглядатися як сукупність правових норм, які регулюють кримінально-процесуальні відносини між органами досудового розслідування щодо правильного розподілу кримінальних проваджень.

Наукова література містить різноманітні підходи до розуміння поняття «підслідність», аналізуючи які можливо сформулювати власне уявлення про цей правовий інститут, який має важливе значення як для дотримання прав та свобод людини так і для забезпечення єдності та ефективності у діяльності органів досудового розслідування.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Омаров А.А. Інститут підслідності в кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2017. 214 с.
3. Зинатуллин З.З., Салахов М.С., Чулюкин Л.Д. Подследственность уголовных дел: монография. Казань, 1986. 104 с.
4. Захаров Н.В. Теория и практика определения подследственности уголовных дел: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юр. наук: 12.00.09. Самара, 2009. 22 с.
5. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса: Порядок производства по уголовным делам по советскому уголовно-процессуальному праву. Москва, 1970. 518 с.
6. Башинская И.Г. Проблемы правовой регламентации института подследственности в российском уголовном судопроизводстве: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юр. наук: Краснодар, 2007. 22 с.
7. Лобойко Л.М. Кримінально-процесуальна компетенція: монографія. Дніпропетровськ, 2006. 190 с.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / за ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.

Остренко Микола Вікторович,

ад'юнкт кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

УТОЧНЕННЯ ЩОДО ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ І ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Сучасне кримінальне процесуальне законодавство України має низку неврегульованих правовідносин. Зокрема, до таких можна віднести відносини у сфері кримінальної процесуальної реабілітації незаконно притягнутих осіб до кримінальної відповідальності